

REGLUGERÐ

um mat og flokkun á kartöflum og gulrófum.

1. gr.

Kartöflur og gulrófur, sem selja á innanlands eða flytja á erlendan markað, skulu metnar, flokkaðar og merktar eftir tegundum, gæðum og uppruna, enda fullnægi varan reglum um heilbrigði og hollustuhætti, sbr. ákvæði laga nr. 50 29. maí 1981 um hollustuhætti og heilbrigðiseftirlit og laga nr. 24 1. febrúar 1936 um eftirlit með matvælum og öðrum neyslu- og nauðsynjavörum.

2. gr.

Yfirmatsmaður garðávaxta.

Landbúnaðarráðherra skipar yfirmatsmann garðávaxta, setur honum erindisbréf og ákveður launakjör hans. Verkefni hans eru m.a.:

- a) að hafa eftirlit með að samræmdum mats- og flokkunarreglum sé fylgt,
- b) að kynna eins fljótt og við verður komið breytingar sem kunna að verða gerðar á mati og flokkun garðávaxta,
- c) útgáfa leiðbeininga um mat og flokkun garðávaxta,
- d) að gangast fyrir námsskeiðum fyrir matsmenn garðávaxta eins oft og þurfa þykir,
- e) að fylgjast með gæðum innfluttra kartaflna og gulrófna. Ennfremur skal yfirmatsmaður hafa eftirlit með garðávöxtum hjá framleiðendum og seljendum.

3. gr.

Matsmenn.

Afurðastöð sem tekur á móti, þakkar og/eða dreifir kartöflum og gulrófum, skal hafa í þjónustu sinni starfsmann sem metur og flokkar þessa garðávexti. Landbúnaðarráðuneytið samþykkir matsmenn, að fengnum tillögum yfirmatsmanns. Matsmenn skulu hafa haldgóða þekkingu á kartöflum og öðrum garðávöxtum og næga reynslu í meðferð og mati þeirra. Matsmenn skulu sækja námsskeið sem yfirmatsmaður garðávaxta efnir til um mat og flokkun garðávaxta. Dvalar- og ferðakostnaður greiðist af viðkomandi afurðastöð.

Afurðastöðvum og öðrum söluaðilum kartaflna og gulrófna er skylt að sjá matsmönnum fyrir bjartri og rúmgóðri aðstöðu, þannig að þeir geti sem best framkvæmt matið.

Matsmenn mega ekki vera framleiðendur þeirra garðávaxta sem koma til mats samkvæmt reglugerð þessari. Sýni matsmaður vanrækslu í starfi, beiti hlutdrægni við matið eða leysi það illa af hendi á einhvern hátt, að dómi yfirmatsmanns, skal yfirmatsmaður skjóta málinu án tafar til landbúnaðarráðherra sem fellir úrskurð í því.

Framleiðendur kartaflna og gulrófna sem selja framleiðslu sína beint til smásöluverslunar eða neytenda, skulu leita til yfirmatsmanns garðávaxta, sem hlutast til um að varan verði metin í samræmi við gildandi reglur. Framleiðendur greiða allan kostnað af mati skv. þessari málsgrein.

Matsmenn skulu útfylla þar til gerð eyðublöð er tilgreina tíðni og heiti þeirra atriða sem matsgerð byggist á. Viðkomandi framleiðandi, afurðastöð og Framleiðsluráð landbúnaðarins fá afrit af matsgerðinni.

4. gr.

Matsgjald.

Til að standa straum af kostnaði vegna starfa yfirmatsmanns garðávaxta, skal innheimta sérstakt matsgjald af kartöflum og gulrófum.

Skal matsgjaldið vera 1% af verði kartaflna og gulrófna til framleiðenda. Framleiðsluráð landbúnaðarins reiknar út hvert gjaldið skuli vera á kíló sem vegið meðaltal allra

verðflokka. Við útreikning gjaldsins skal Framleiðsluráð byggja á skýrslum afurðastöðva um magn móttækinnna kartafna og gulrófna samkvæmt 3. gr. reglugerðar nr. 226/1986 um innheimtu gjalda til Framleiðsluráðs landbúnaðarins.

Framleiðsluráð landbúnaðarins innheimtir matsgjald af þeim framleiðendum sem selja kartöflur og gulrófur til smásöluverslunar og neytenda.

5. gr.

Greiðsla matsgjalds.

Greiða skal matsgjaldið fyrir hvert sex mánaða tímabil, þ.e. 1. september og 1. mars og skal uppgjör fara fram innan 30 daga frá lokum hvers tímabils.

Sé gjaldið ekki greitt innan 30 daga frá gjalddaga skv. 1. mgr., skal innheimta dráttarvexti af gjaldfallinni upphæð. Framleiðandi er ábyrgur fyrir greiðslu matsgjalds af innlendra framleiðslu. Matsgjaldinu skal haldið á sérgreindum reikningi sem Framleiðsluráð landbúnaðarins annast vörslu á og skal reikningurinn endurskoðaður af ríkisendurskoðun. Matsgjald má taka lögtaki.

6. gr.

Gæðaflokkun.

Kartöflur og gulrófur sem seldar eru til manneðis skulu aðgreindar í stærðar- og gæðaflokka. Nýjar íslenskar kartöflur (sumarkartöflur) má selja óflokkaðar til 1. október.

Kartöflur skal aðgreina í þrjá gæðaflokka; 1. flokk, 2. flokk og verksmiðjukartöflur. Gulrófur skal flokka í tvo gæðaflokka; 1. flokk og 2. flokk.

Kartöflur.**1. flokkur:**

Stærðarflokkar:	30—40 mm, 35—50 mm, 45—60 mm og 60 mm og stærri.
Útlit:	Heilbrigðar og gallalítlar.
Afbrigði:	Öll afbrigði sem talin eru hæf til manneðis.
Hámarkstíðni leyfilegra galla:	12%

2. flokkur:

Stærðarflokkar:	Ekki flokkað eftir stærð, en lágmarksstærð 30 mm.
Útlit:	Nokkrar skemmdir og gallar leyfilegir.
Afbrigði:	Öll afbrigði sem talin eru hæf til manneðis.
Hámarkstíðni galla:	24%.

Verksmiðjukartöflur:

Stærð:	Eftir óskum vinnsluaðila.
Útlit:	Heilbrigðar að mestu, nokkrir gallar leyfilegir.
Afbrigði:	Öll afbrigði sem talin eru hæf til vinnslu.
Hámarkstíðni galla:	24%

Sumarkartöflur:

	Nýjar íslenskar kartöflur á tímabilinu frá því að upptöku-störf hefjast og fram til 30. september ár hvert.
Stærð:	30 mm og stærri.
Útlit:	Heilbrigðar og gallalítlar.
Afbrigði:	Öll afbrigði sem talin eru hæf til manneðis.
Hámarkstíðni galla:	12%.

Gulrófur:**1.-flokkur:**

Rófur í þessum flokki skulu vera jafnar að stærð, útlitsfallegar, lausar við skemmdir af meindýrum eða sjúkdómum. Þær mega ekki vera trénaðar. Blöð og rætur skulu vera skorin af. Rófurnar mega ekki vera skornar í sundur eða stór sár eftir afskurð.

Lámarksstærð: 0,2 kg.

Hámarksstærð: 1,0 kg.

Hámark vegna galla eða skemmda: 15 stig.

2. flokkur:

Rófurnar skulu að mestu vera lausar við sjúkdóma og skemmdir. Þær mega ekki vera trénaðar. Stærðarmörk eru engin. Rófurnar má skera í sundur og pakka í sellofan eða plast, svo ekki komist loft að þeim. Hámark vegna galla eða skemmda: 30 stig.

7. gr.

Sýnataka kartaflna.

Taka skal minnst 3 kg úr hverri sendingu. Sýnið skal tekið úr minnst 5 pokum úr 20—50 poka sendingu (25 kg í poka). Taka skal úr 8 pokum, ef sendingin er stærri en 50 pokar, en minni en 100 pokar. Telja skal 50 kartöflur úr sýninu og 25 af þeim skal skera í sundur og kanna innri skemmdir. Hver kartafla jafngildir 2%.

Ef sendingin er 100 pokar eða stærri, þá ber að taka sýni sem vegur minnst 6 kg úr 10 pokum. Telja skal 100 kartöflur úr sýninu og skera minnst helminginn af þeim í sundur og kanna innri skemmdir.

Ef talin er ástæða til að meta gæði soðinna kartaflna, þá skal taka 15 kartöflur úr sýninu og sjóða þær með hýði í hæfilegan tíma. Eftir suðu skal afhýða kartöflurnar, skera þær í sundur og gera á þeim bragðprófun. Ef óbragð eða annarlegt bragð er af kartöflunum, þá eru þær ekki hæfar í 1. flokk. Ef 10% af kartöflunum eru vatnskenndar, þá eru þær ekki hæfar í 1. flokk og ef 10% hafa dottið í sundur við suðu, dæmast þær ekki í 1. flokk. Eftir að kartöflurnar hafa verið skornar í sundur og metnar með tilliti til framangreindra galla, þá eru þær láttnar kólna og metnar eftir 60 mínútur og kannað hvort þær hafa tekið litarbreytingum. Ef 20% af sýninu hefur dökknad að þessum tíma liðnum, þá eru kartöflurnar ekki hæfar í 1. flokk.

8. gr.

Merkingar á neytendaumbúðum.

Kartöflur og gulrófur skal auðkenna með áletrun á umbúðum. Þegar pakkað er í sérstakar neytendaumbúðir skulu eftirfarandi upplýsingar vera á umbúðunum:

1. Þyngd
2. Gæða- og stærðarflokkur
3. Nafn afbrigðis, þegar um kartöflur er að ræða
4. Þökkunardagur
5. Nafn afurðastöðvar

Þar sem kartöflur og gulrófur eru seldar ópakkaðar, skulu merkingar nr. 2, 4 og 5 vera greinilegar fyrir neytendur. Við sölu beint frá framleiðanda til smásöluverslunar eða neytenda í sekkjum eða á annan hátt, skulu eftirfarandi upplýsingar koma fram á merkispjaldi sem er áfast umbúðunum: Nafn framleiðanda, gæðaflokkur, þyngd, þökkunardagur og nafn afbrigðis, þegar um kartöflur er að ræða.

Nýjar íslenskar kartöflur skulu merktar á eftirfarandi hátt:

1. Þyngd
 2. Sumarkartöflur
 3. Nafn afbrigðis
 4. Þökkunardagur
 5. Nafn afurðastöðvar
- Innfluttar kartöflur og gulrófur skal merkja á eftirfarandi hátt: 1. Þyngd
2. Gæða- og stærðarflokkur
 3. Nafn afbrigðis þegar um kartöflur er að ræða.
 4. Þökkunardagur
 5. Framleiðsluland vörunnar

Kartöflur og gulrófur í neytendaumbúðum skal merkja með sérstökum miðum, sem eru 5 x 4 cm á stærð. Fyrir 1. flokk eru miðarnir hvítir, en fyrir 2. flokk rauðir. Þar sem kartöflur og gulrófur eru seldar í lausu, skulu miðar með samskonar áletrun vera þannig staðsettir, að kaupendur geti auðveldlega lesið það sem á þá er letrað. Þeir miðar eru 10 x 8 cm að stærð.

9. gr.

Leyfileg hámarkstíðni galla.

Gallar og skemmdir:

	Matarkartöflur		Verksmiðju- kartöflur
	1. flokkur %	2. flokkur %	
a) Votrottnun	4	4	4
b) Frostskemmdir	4	4	4
c) Þurrrottnun	6	10	10
d) Hringrot	4	4	4
a) til d) hámark	6%	10%	10%
e) Sár og djúpar sprungur	6	10	10
f) Sár og grunnar sprungur	8	12	12
g) Grænar	4	6	4
h) Innri skemmdir, verulegar	4	4	4
i) Innri skemmdir, óverulegar	8	10	10
j) Spíraðar kartöflur	4	8	10
k) Blandað öðrum afbrigðum	4	10	4
l) Vörtukláði	8	12	8
m) Vanskapaðar	4	6	4
Samanlagt a) til m) — hámark	12%	24%	24%

Aðrar skemmdir eða gallar leyfilegir, hámark

n) Net- eða flatkláði, rótarflókasveppur	30	40	40
o) Undirmál	4	10	4
p) Yfirborðslýti	30	40	40

Skýringar á göllum og skemmdum í kartöflum.

Votrottnun:

Kartöflur sýktar af stöngulsýki, hringroti eða öðrum þeim sjúkdómum, er valda votrottnun. Það teljast skemmdir og flokkast sem slíkar, ef vottar fyrir votrottnun í hnýði. Ef vafi leikur á, að um raunverulega votrottnun sé að ræða, skal skemmdin flokkuð undir „innri skemmdir“.

Frostskaðar:

Kartaflan er blaut og lin. Votrotnun fylgir oftast í kjölfarið.

Þurrrotnun:

Kartöflur sem sýktar eru af *Fusarium*, *Phoma*, myglu og öðrum áþekktum þurrrotnunar-sjúkdómum.

Grænar kartöflur:

Kartöflurnar teljast grænar, ef meira en 10% af yfirborði þeirra er hulið greinilegum grænum lit.

Sár og djúpar sprungur:

Sár og opnar sprungur sem eru dýpri en 5 mm og þekja samanlegt meira en 5% af yfirborði hnýðis.

Sár og grunnar sprungur:

Sár eða sprungur sem myndast hafa við upptöku og/eða rögun. Dýpt minni en 5 mm og þekja meira en 5% af yfirborði hnýðis. Samanlagt mega þessir gallar ekki vera meiri en 8% í 1. flokki og ekki meiri en 12% í 2. flokki.

Yfirborðslýti:

Hér er aðallega átt við hýðisflögnun, hrjúft hýði, blöðrukláða og silfurkláða. Leyfileg yfirborðspekja þessara ágalla við flokkun er allt að 30% í 1. flokki, en 50% í 2. flokki.

Innri skemmdir:

Vægar frostsskemmdir; þeim fylgir oftast dökkur litur í æðastrengjum, rauðlitur. Kartöflur holar að innan (hjartaskemmd).

Kláði:

Pegar 10% af yfirborði hnýðis er þakið vörtukláða og/eða 50% þakið flat- eða netkláða. Kvillar þessir lýta fyrst og fremst hýði kartaflna og skaða áferð þeirra.

Vanskapaðar kartöflur:

Hnýði sem vikja frá eðlilegri lögun viðkomandi afbrigðis, þannig að það geti flokkast undir misvöxt, teljast vansköpuð.

Jarðvegur á kartöflum:

Hér er átt við jarðagnir sem loða við hnýði og vega meira en 1% af þunga kartaflna. Leyfilegt hámark er 2%.

Spíraðar kartöflur:

Kartöflur með spírur, sem náð hafa 2 mm lengd.

10. gr.

Stigagjöf vegna skemmda og galla í gulrófum.

Skemmdir og gallar:	stig:
Trénaðar	0–50
Bórskortur	0–50
Linar	0–10
Maðkétnar	0–10
Skornar	0–10
Vaxtarsprungur	0–10
Purrotnun	0–10
Frostskemmdir	0–10
Bragð	0–10
Vanskaðar	0– 5
Óhreinar	0– 5
Yfirborðsskemmdir	0– 5
Frávik í stærð	0– 5

0 = án skemmda eða galla,

10 = verulegar skemmdir eða gallar.

1. flokkur leyfilegt hámark, 15 stig.

2. flokkur leyfilegt hámark, 30 stig.

11. gr.

Rísi ágreiningur um mat á kartöflum eða gulrófum samkvæmt reglugerð þessari, sker yfirmatsmaður úr. Kostnað við yfirmatið greiðir yfirmatsbeiðandi.

Rísi ágreiningur um greiðslu matsgjalda eða önnur atriði varðandi reglugerð þessa, sker landbúnaðarráðherra úr þeim ágreiningi.

12. gr.

Brot í ákvæðum reglugerðar þessarar varða refsingu samkvæmt 59. gr. laga nr. 46 27. júní 1985.

Reglugerð þessi er sett samkvæmt heimild í 43. gr. laga nr. 46 27. júní 1985 um framleiðslu, verðlagningu og sölu á búvörum, til þess að öðlast þegar gildi og birtist til eftirbreytni öllum þeim sem hlut eiga að máli. Jafnframt er úr gildi felld reglugerð nr. 473 11. ágúst 1982.

Landbúnaðarráðuneytið, 7. nóvember 1986.

Jón Helgason.

Jón Höskuldsson.